

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వితీయః స్కంధః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

విషయసూచీ

1	ప్రథమోఽధ్యాయః	2
2	ద్వితీయోఽధ్యాయః	8
3	తృతీయోఽధ్యాయః	15
4	చతుర్థోఽధ్యాయః	19
5	పంచమోఽధ్యాయః	23
6	షష్ఠోఽధ్యాయః	28
7	సప్తమోఽధ్యాయః	34
8	అష్టమోఽధ్యాయః	44
9	నవమోఽధ్యాయః	48
10	దశమోఽధ్యాయః	55

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వితీయస్కంధే ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

వరీయానేష తే ప్రశ్నః కృతో లోకహితం నృప ।

ఆత్మవిత్సమ్మతః పుంసాం శ్రోతవ్యాదిషు యః పరః ॥ 1 ॥

1

శ్రోతవ్యాదీని రాజేంద్ర నృణాం సంతి సహస్రశః ।

అపశ్యతామాత్మతత్త్వం గృహేషు గృహమేధినాం ॥ 2 ॥

2

నిద్రయా హ్రీయతే నక్తం వ్యవాయేన చ వా వయః ।

దివా చార్థేహయా రాజన్ కుటుంబభరణేన వా ॥ 3 ॥

3

దేహపత్యకలత్రాదిష్వాత్మసైన్యేష్వసత్స్వపి ।

తేషాం ప్రమత్తో నిధనం పశ్యన్నపి న పశ్యతి ॥ 4 ॥

4

తస్మాద్భారత సర్వాత్మా భగవానీశ్వరో హరిః ।

శ్రోతవ్యః కీర్తితవ్యశ్చ స్మర్తవ్యశ్చేచ్ఛతాభయం ॥ 5 ॥

5

ఏతావాన్ సాంఖ్యయోగాభ్యాం స్వధర్మపరినిష్ఠయా ।

జన్మలాభః పరః పుంసామంతే నారాయణస్మృతిః ॥ 6 ॥

6

ప్రాయేణ మునయో రాజన్ నివృత్తా విధిషేధతః ।

నైర్గుణ్యస్థా రమంతే స్మ గుణానుకథనే హరేః ॥ 7 ॥

7

- ఇదం భాగవతం నామ పురాణం బ్రహ్మసమ్మితం ।
అధీతవాన్ ద్వాపరాదౌ పితుర్ద్వైపాయనాదహం ॥ 8 ॥ 8
- పరినిష్ఠితోఽపి నైర్గుణ్య ఉత్తమశ్లోకలీలయా ।
గృహీతచేతా రాజర్షే ఆఖ్యానం యదధీతవాన్ ॥ 9 ॥ 9
- తదహం తేఽభిధాస్యామి మహాపౌరుషికో భవాన్ ।
యస్య శ్రద్ధధతామాశు స్యాన్ముకుందే మతిః సతీ ॥ 10 ॥ 10
- ఏతన్నిర్విద్యమానానామిచ్ఛతామకుతోభయం ।
యోగినాం నృప నిర్ణీతం హరేర్నామానుకీర్తనం ॥ 11 ॥ 11
- కిం ప్రమత్తస్య బహుభిః పరోక్షైర్థాయనైరిహ ।
వరం ముహూర్తం విదితం ఘటతే శ్రేయసే యతః ॥ 12 ॥ 12
- ఖట్వాంగో నామ రాజర్షిర్జ్ఞాత్వేయత్తామిహాయుషః ।
ముహూర్తాత్సర్వముత్సృజ్య గతవానభయం హరిం ॥ 13 ॥ 13
- తవాప్యేత్థ్వి కౌరవ్య సప్తాహం జీవితావధిః ।
ఉపకల్పయ తత్సర్వం తావద్యత్సాంపరాయకం ॥ 14 ॥ 14
- అంతకాలే తు పురుష ఆగతే గతసాధ్వసః ।
ఛింద్యాదసంగశస్త్రేణ స్పృహం దేహేఽను యే చ తం ॥ 15 ॥ 15
- గృహాత్ప్రజితో ధీరః పుణ్యతీర్థజలాప్లుతః ।
శుచౌ వివిక్త ఆసీనో విధివత్కల్పితాసనే ॥ 16 ॥ 16
- అభ్యసేన్మనసా శుద్ధం తివృద్భృహ్మాక్షరం పరం ।
మనో యచ్ఛేజ్జితశ్వాసో బ్రహ్మబీజమవిస్మరన్ ॥ 17 ॥ 17

- నియచ్ఛేద్విషయేభ్యోఽక్షాన్ మనసా బుద్ధిసారథిః |
మనః కర్మభిరాక్షిప్తం శుభార్థే ధారయేద్ధియా || 18 || 18
- తత్రైకావయవం ధ్యాయేదవ్యుచ్ఛిన్నేన చేతసా |
మనో నిర్విషయం యుక్త్యా తతః కించన న స్మరేత్ |
పదం తత్పరమం విష్ణోర్మనో యత్ర ప్రసీదతి || 19 || 19
- రజస్తమోభ్యామాక్షిప్తం విమూఢం మన ఆత్మనః |
యచ్ఛేద్ధారణయా ధీరో హంతి యా తత్యతం మలం || 20 || 20
- యస్యాం సంధార్యమాణాయాం యోగినో భక్తిలక్షణః |
ఆశు సంపద్యతే యోగ ఆశ్రయం భద్రమీక్షతః || 21 || 21
- రాజోవాచ
యథా సంధార్యతే బ్రహ్మాన్ ధారణా యత్ర సమ్మతా |
యాదృశీ వా హరేదాశు పురుషస్య మనోమలం || 22 || 22
- శ్రీశుక ఉవాచ
జితాసనో జితశ్వాసో జితసంగో జితేంద్రియః |
స్థూలే భగవతో రూపే మనః సంధారయేద్ధియా || 23 || 23
- విశేషస్తస్య దేహోఽయం స్థవిష్టశ్చ స్థవీయసాం |
యత్రేదం దృశ్యతే విశ్వం భూతం భవ్యం భవచ్ఛ సత్ || 24 || 24
- ఆండకోశే శరీరేఽస్మిన్ సప్తావరణసంయుతే |
వైరాజః పురుషో యోఽసౌ భగవాన్ ధారణాశ్రయః || 25 || 25
- పాతాలమేతస్య హి పాదమూలం
పఠంతి పార్ణిప్రపదే రసాతలం |

- మహాతలం విశ్వస్సజోఽథ గుల్ఫౌ
తలాతలం వై పురుషస్య జంఘే || 26 || 26
- ద్వే జానునీ సుతలం విశ్వమూర్తే -
రూరుద్వయం వితలం చాతలం చ |
మహీతలం తజ్జఘనం మహీపతే
నభస్తలం నాభిసరో గృణంతి || 27 || 27
- ఉరఃస్థలం జ్యోతిరనీకమస్య
గ్రీవా మహర్వదనం వై జనోఽస్య |
తపో రరాటీం విదురాదిపుంసః
సత్యం తు శీర్షాణీ సహస్రశీర్షః || 28 || 28
- ఇంద్రాదయో బాహవ ఆహురుస్తాః
కర్ణౌ దిశః శ్రోత్రమముష్య శబ్దః |
నాసత్యదస్తౌ పరమస్య నాసే
ఘ్రాణోఽస్య గంధో ముఖమగ్నిరిద్ధః || 29 || 29
- ద్యౌరక్షిణీ చక్షురభూత్పతంగః
పక్షాణీ విష్ణోరహనీ ఉభే చ |
తద్భ్రూవిజృంభః పరమేష్ఠిధిష్ఠ్య -
మాపోఽస్య తాలూ రస ఏవ జిహ్వౌ || 30 || 30
- ఛందాంస్యనంతస్య శిరో గృణంతి
దంష్ట్రా యమః స్నేహకలా ద్విజాని |
హాసో జనోన్మాదకరీ చ మాయా
దురంతసర్గో యదపాంగమోక్షః || 31 || 31

వ్రీడోత్తరోష్ఠోఽధర ఏవ లోభో
 ధర్మః స్తనోఽధర్మపథోఽస్య పృష్ఠం |
 కస్తస్య మేధ్రం వృషణౌ చ మిత్రౌ
 కుక్షిః సముద్రా గిరయోఽస్థిసంఘాః || 32 ||

నద్యోఽస్య నాడ్యోఽథ తనూరుహాణి
 మహీరుహా విశ్వతనోర్ఘ్రపేంద్ర |
 అనంతవీర్యః శ్వసితం మాతరిశ్వా
 గతిర్వయః కర్మ గుణప్రవాహాః || 33 ||

ఈశస్య కేశాన్ విదురంబువాహాన్
 వాసస్తు సంధ్యాం కురువర్య భూమ్నః |
 అవ్యక్తమాహుర్ఘ్రదయం మనశ్చ
 సచంద్రమాః సర్వవికారకోశః || 34 ||

విజ్ఞానశక్తిం మహిమామనంతి
 సర్వాత్మనోఽంతఃకరణం గిరిత్రం |
 అశ్వాశ్వతర్యుష్ట్రగజా నఖాని
 సర్వే మృగాః పశవః శ్రోణిదేశే || 35 ||

వయాంసి తద్వ్యాకరణం విచిత్రం
 మనుర్మనీషా మనుజో నివాసః |
 గంధర్వవిద్యాధరచారణాప్సరః
 స్వరస్మృతీరసురానీకవీర్యః || 36 ||

బ్రహ్మాననం క్షత్రభుజో మహాత్మా
 విడూరురంఘ్రిశితకృష్ణవర్ణః |
 నానాభిధాభీజ్యగణోపపన్నో
 ద్రవ్యాత్మకః కర్మ వితానయోగః || 37 ||

ఇయానసావీశ్వరవిగ్రహస్య
 యః సన్నివేశః కథితో మయా తే |
 సంధార్యతేఽస్మిన్ వపుషి స్థవిష్టే
 మనః స్వబుద్ధ్యా న యతోఽస్తి కించిత్ || 38 ||

38

స సర్వధీవృత్త్యనుభూతసర్వ
 ఆత్మా యథా స్వప్నజనేక్షితైకః |
 తం సత్యమానందనిధిం భజేత
 నాన్యత్ర సజ్జేద్ యత ఆత్మపాతః || 39 ||

39

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 ద్వితీయస్కంధే మహాపురుషసంస్థానువర్ణనే ప్రథమోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వితీయస్కంధే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం పురా ధారణయాఽఽత్మయోని -

ర్షష్టాం స్మృతిం ప్రత్యవరుధ్య తుష్టాత్ |

తథా ససర్జేదమమోఘదృష్టి -

ర్యథాప్యయాత్ ప్రాగ్ వ్యవసాయబుద్ధిః || 1 ||

40

శాబ్దస్య హి బ్రహ్మణ ఏష పంథా

యన్నామభిర్థ్యాయతి ధీరపార్థైః |

పరిభ్రమంస్తత్ర న విందతేఽర్థాన్

మాయామయే వాసనయా శయానః || 2 ||

41

అతః కవిర్నామసు యావదర్థః

స్యాదప్రమత్తో వ్యవసాయబుద్ధిః |

సిద్ధేఽన్యథార్థే న యతేత తత్ర

పరిశ్రమం తత్ర సమీక్షమాణః || 3 ||

42

సత్యాం క్షితౌ కిం కశిపోః ప్రయాసై -

ర్భాపకౌ స్వసిద్ధే హ్యుపబర్హణైః కిం |

సత్యంజలౌ కిం పురుధాన్నపాత్ర్యా

దిగ్వల్కలాదౌ సతి కిం దుకూలైః || 4 ||

43

చీరాణి కిం పథి న సంతి దిశంతి భిక్షాం
 నైవాంఘ్రిపాః పరభృతః సరితోఽప్యశుష్యన్ |
 రుద్ధా గుహాః కిమజితోఽవతి నోపసన్నాన్
 కస్మాద్ భజంతి కవయో ధనదుర్మదాంధాన్ || 5 ||

44

ఏవం స్వచిత్తే స్వత ఏవ సిద్ధ
 ఆత్మా ప్రియోఽర్థో భగవాననంతః |
 తం నిర్వృతో నియతార్థో భజేత
 సంసారహేతుాపరమశ్చ యత్ర || 6 ||

45

కస్తాం త్వనాదృత్య పరానుచింతా -
 మృతే పశూనసతీం నామ యుంజ్యాత్ |
 పశ్యంజనం పతితం వైతరణ్యాం
 స్వకర్మజాన్ పరితాపాంజషాణం || 7 ||

46

కేచిత్ స్వదేహాంతర్వృదయావకాశే
 ప్రాదేశమాత్రం పురుషం వసంతం |
 చతుర్భుజం కంజరథాంగశంఖ -
 గదాధరం ధారణయా స్మరంతి || 8 ||

47

ప్రసన్నవక్త్రం నలినాయతేక్షణం
 కదంబకింజల్కపిశంగవాససం |
 లసన్మహారత్నహిరణ్మయాంగదం
 స్ఫురన్మహారత్నకిరీటకుండలం || 9 ||

48

ఉన్నిద్రహృత్పంకజకర్ణికాలయే
 యోగేశ్వరాస్థాపితపాదపల్లవం |
 శ్రీలక్ష్మణం కౌస్తుభరత్నకంధర -
 మమ్లూనలక్ష్మ్యా వనమాలయాఽఽచితం || 10 ||

49

విభూషితం మేఖలయాంగులీయకై -
 ర్మహాధనైర్నూపురకంకణాదిభిః |
 స్నిగ్ధామలాకుంచితనీలకుంతలై -
 ర్విరోచమానాననహాసపేశలం || 11 ||

50

అదీనలీలాహసితేక్షణోల్లస -
 ద్యుభంగసంసూచితభూర్యనుగ్రహం |
 ఈక్షేత చింతామయమేనమీశ్వరం
 యావన్మనో ధారణయావతిష్ఠతే || 12 ||

51

ఏకైకశోఽంగాని ధియానుభావయేత్ -
 పాదాది యావద్ధసితం గదాభృతః |
 జితం జితం స్థానమపొహ్య ధారయేత్
 పరం పరం శుద్ధ్యతి ధీర్యథా యథా || 13 ||

52

యావన్న జాయేత పరావరేఽస్మిన్
 విశ్వేశ్వరే ద్రష్టరి భక్తియోగః |
 తావత్స్థవీయః పురుషస్య రూపం
 క్రియావసానే ప్రయతః స్మరేత || 14 ||

53

స్థిరం సుఖం చాసనమాస్థితో యతి -
 ర్యదా జిహాసురిమమంగ లోకం |
 కాలే చ దేశే చ మనో న సజ్జయేత్
 ప్రాణాన్ నియచ్ఛేన్ననసా జితాసుః || 15 ||

54

మనః స్వబుద్ధ్యామలయా నియమ్య
 క్షేత్రజ్ఞ ఏతాం నినయేత్ తమాత్మని |

- ఆత్మానమాత్మన్యవరుధ్య ధీరో
 లభోపశాంతిర్విరమేత కృత్యాత్ || 16 || 55
- న యత్ర కాలోఽనిమిషాం పరః ప్రభుః
 కుతో ను దేవా జగతాం య ఈశిరే |
 న యత్ర సత్త్వం న రజస్తమశ్చ
 న వై వికారో న మహాన్ ప్రధానం || 17 || 56
- పరం పదం వైష్ణవమామనంతి తద్ -
 యన్నేతి నేతీత్యతదుత్సిస్సక్ష్మవః |
 విసృజ్య దౌరాత్మ్యమనన్యసౌహృదా
 హృదోపగుహ్యార్హపదం పదే పదే || 18 || 57
- ఇత్థం మునిస్తూపరమేద్వ్యవస్థితో
 విజ్ఞానదృగ్విర్యసురంధితాశయః |
 స్వపార్ష్ణినాఽఽపీడ్య గుదం తతోఽనిలం
 స్థానేషు షట్సాన్నమయేజ్జితక్లమః || 19 || 58
- నాభ్యాం స్థితం హృద్యధిరోప్యతస్మా -
 దుదానగత్యోరసి తం నయేన్మునిః |
 తతోఽనుసంధాయ ధియా మనస్వీ
 స్వతాలుమూలం శనకైర్నయేత || 20 || 59
- తస్మాద్భృవోరంతరమున్నయేత
 నిరుద్ధసప్తాయతనోఽనపేక్షః |
 స్థిత్యా ముపలార్తార్థమకుంఠదృష్టి -
 ర్నిర్భిద్య మూర్ధన్ విసృజేత్పరం గతః || 21 || 60

యది ప్రయాస్యన్ నృప పారమేష్ఠ్యం
 వైహాయసానాముత యద్విహారం |
 అష్టాధిపత్యం గుణసన్నివాయే
 సహైవ గచ్ఛేన్మనసేంద్రియైశ్చ || 22 ||

61

యోగేశ్వరాణాం గతిమాపలరంత -
 ర్భహిస్తిలోక్యాః పవనాంతరాత్మనాం |
 న కర్మభిస్తాం గతిమాప్పువంతి
 విద్యాతపోయోగసమాధిభాజాం || 23 ||

62

వైశ్వానరం యాతి విహాయసా గతః
 సుషుప్త్యయా బ్రహ్మపథేన శోచిషా |
 విధూతకల్యోఽథ హరేరుదస్తాత్
 ప్రయాతి చక్రం నృప శైశుమారం || 24 ||

63

తద్విశ్వనాభిం త్వతివర్త్య విష్ణో -
 రణీయసా విరజేనాత్మనైకః |
 నమస్కృతం బ్రహ్మవిదాముపైతి
 కల్పాయుషో యద్విబుధా రమంతే || 25 ||

64

అథో అనంతస్య ముఖానలేన
 దందహ్యామానం స నిరీక్ష్వ విశ్వం |
 నిర్యాతి సిద్ధేశ్వరజష్టధిష్ఠ్యం
 యద్ ద్వైపరార్థ్యం తదు పారమేష్ఠ్యం || 26 ||

65

న యత్ర శోకో న జరా న మృత్యు -
 ర్నార్తిర్నచోద్వేగ ఋతే కుతశ్చిత్ |
 యచ్ఛిత్తతోఽదః కృపయానిదంవిదాం
 దురంతదుఃఖప్రభవానుదర్శనాత్ || 27 ||

66

- తతో విశేషం ప్రతిపద్య నిర్భయ -
 స్తేనాత్మనాపోఽనలమూర్తిరత్వరన్ |
 జ్యోతిర్మయో వాయుముపేత్య కాలే
 వాయ్వాత్మనా ఖం బృహదాత్మలింగం || 28 || 67
- ఘ్రాణేన గంధం రసనేన వై రసం
 రూపం తు దృష్ట్యా శ్వసనం త్వచైవ |
 శ్రోత్రేణ చోపేత్య నభోగుణత్వం
 ప్రాణేన చాకూతిముపైతి యోగీ || 29 || 68
- స భూతసూక్ష్మేంద్రియసన్నికర్షం
 మనోమయం దేవమయం వికార్యం |
 సంసాద్య గత్యా సహ తేన యాతి
 విజ్ఞానతత్త్వం గుణసన్నిరోధం || 30 || 69
- తేనాత్మనాఽఽత్మానముపైతి శాంత -
 మానందమానందమయోఽవసానే |
 ఏతాం గతిం భాగవతీం గతో యః
 స వై పునర్నేహ విషజ్జతేఽంగ || 31 || 70
- ఏతే సృతీ తే నృప వేదగీతే
 త్వయాభిప్రష్టే హ సనాతనే చ |
 యే వై పురా బ్రహ్మాణ ఆహ పృష్ట
 ఆరాధితో భగవాన్ వాసుదేవః || 32 || 71
- న హ్యతోఽన్యః శివః పంథా విశతః సంసృతావిహ |
 వాసుదేవే భగవతి భక్తియోగో యతో భవేత్ || 33 || 72

భగవాన్ బ్రహ్మ కార్తస్వేన తిరన్వీక్ష్వ మనీషయా |
తదధ్యవస్యత్ కూటస్థో రతిరాత్మన్ యతో భవేత్ || 34 || 73

భగవాన్ సర్వభూతేషు లక్ష్మితః స్వాత్మనా హరిః |
దృశ్యైర్బుద్ధ్యాదిభిర్ద్రష్టా లక్షణైరనుమాపకైః || 35 || 74

తస్మాత్సర్వాత్మనా రాజన్ హరిః సర్వత్ర సర్వదా |
శ్రోతవ్యః కీర్తితవ్యశ్చ స్మర్తవ్యో భగవాన్పూణాం || 36 || 75

పిబంతి యే భగవత ఆత్మనః సతాం
కథామృతం శ్రవణపుటేషు సంభృతం |
పునంతి తే విషయవిదూషితాశయం
వ్రజంతి తచ్చరణసరోరుహాంతికం || 37 || 76

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
ద్వితీయస్కంధే పురుషసంస్థావర్ణనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వితీయస్కంధే తృతీయోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవమేతన్నిగదితం పృష్టవాన్ యద్భవాన్ మమ ।

నృణాం యస్మియమాణానాం మనుష్యేషు మనీషిణాం ॥ 1 ॥

77

బ్రహ్మవర్చసకామస్తు యజేత బ్రహ్మణస్పతిం ।

ఇంద్రమింద్రియకామస్తు ప్రజాకామః ప్రజాపతీన్ ॥ 2 ॥

78

దేవీం మాయాం తు శ్రీకామస్తేజస్కామో విభావసుం ।

వసుకామో వసూన్ రుద్రాన్ వీర్యకామోఽథ వీర్యవాన్ ॥ 3 ॥

79

అన్నాద్యకామస్త్వదితిం స్వర్గకామోఽదితేః సుతాన్ ।

విశ్వాన్ దేవాన్ రాజ్యకామః సాధ్యాన్ సంసాధకో విశాం ॥ 4 ॥

80

ఆయుష్యామోఽశ్వినౌ దేవౌ పుష్టికామ ఇలాం యజేత్ ।

ప్రతిష్ఠాకామః పురుషో రోదసీ లోకమాతరౌ ॥ 5 ॥

81

రూపాభికామో గంధర్వాన్ స్త్రీకామోఽప్సర ఉర్వశీం ।

ఆధిపత్యకామః సర్వేషాం యజేత పరమేష్ఠినం ॥ 6 ॥

82

యజ్ఞం యజేద్ యశస్కామః కోశకామః ప్రచేతసం ।

విద్యాకామస్తు గిరిశం దాంపత్యార్థ ఉమాం సతీం ॥ 7 ॥

83

- ధర్మార్థ ఉత్తమశ్లోకం తంతుం తన్వన్ పితౄన్ యజేత్ |
 రక్షాకామః పుణ్యజనానోజస్కామో మరుద్గణాన్ || 8 || 84
- రాజ్యకామో మనూన్ దేవాన్ నిర్మతిం త్వభిచరన్ యజేత్ |
 కామకామో యజేత్సోమకామః పురుషం పరం || 9 || 85
- అకామః సర్వకామో వా మోక్షకామ ఉదారధీః |
 తీవ్రేణ భక్తియోగేన యజేత పురుషం పరం || 10 || 86
- ఏతావానేవ యజతామిహ నిఃశ్రేయసోదయః |
 భగవత్యచలో భావో యద్ భాగవతసంగతః || 11 || 87
- జ్ఞానం యదా ప్రతినివృత్తగుణోర్మిచక్ర -
 మాత్మప్రసాద ఉత యత్ర గుణేష్వసంగః |
 కైవల్యసమ్మతపథస్త్వథ భక్తియోగః
 కో నిర్స్పృతో హరికథాసు రతిం న కుర్యాత్ || 12 || 88
- శౌనక ఉవాచ
 ఇత్యభివ్యాహృతం రాజా నిశమ్య భరతర్షభః |
 కిమన్యత్ప్రప్టవాన్ భూయో వైయాసకిమ్పిషం కవిం || 13 || 89
- ఏతచ్ఛ్రూషతాం విద్వన్ సూత నోఽర్హసి భాషితుం |
 కథా హరికథోదర్యాః సతాం స్యుః సదసి ధ్రువం || 14 || 90
- స వై భాగవతో రాజా పాండవేయో మహారథః |
 బాలక్రీడనకైః క్రీడన్ కృష్ణక్రీడాం య ఆదదే || 15 || 91
- వైయాసకిశ్చ భగవాన్ వాసుదేవపరాయణః |
 ఉరుగాయగుణోదారాః సతాం స్యుర్హి సమాగమే || 16 || 92

- ఆయుర్హరతి వై పుంసాముద్యన్నస్తం చ యన్నసౌ |
తస్యర్థే యత్క్షణో నీత ఉత్తమశ్లోకవార్తయా || 17 || 93
- తరవః కిం న జీవంతి భస్మాః కిం న శ్వసంత్యుత |
న ఖాదంతి న మేహంతి కిం గ్రామపశవోఽపరే || 18 || 94
- శ్వవిడ్వరాహోష్టఖరైః సంస్తుతః పురుషః పశుః |
న యత్కర్ణపథోపేతో జాతు నామ గదాగ్రజః || 19 || 95
- బిలే బతోరుక్రమవిక్రమాన్ యే
న శృణ్వతః కర్ణపుటే నరస్య |
జిహ్వసతీ దార్దురికేవ సూత
న చోపగాయత్యురుగాయగాథాః || 20 || 96
- భారః పరం పట్టకిరీటజుష్ట -
మప్యత్తమాంగం న నమేన్ముకుందం |
శావౌ కరౌ నో కురుతః సపర్యాం
హారేర్లసత్కాంచనకంకణౌ వా || 21 || 97
- బర్హాయితే తే నయనే నరాణాం
లింగాని విష్ణోర్న నిరీక్షతో యే |
పాదౌ నృణాం తౌ ద్రుమజన్మభాజౌ
క్షేత్రాణి నానువ్రజతో హరేర్యౌ || 22 || 98
- జీవంచవో భాగవతాంఘ్రిరేణుం
న జాతు మర్త్యోఽభిలభేత యస్తు |
శ్రీవిష్ణుపద్యా మనుజస్తులస్యాః
శ్వసంచవో యస్తు న వేద గంధం || 23 || 99

తదశ్మసారం హృదయం బతేదం
 యద్ గృహ్యమాణైర్హరినామధేయైః |
 న విక్రియేతాథ యదా వికారో
 నేత్రే జలం గాత్రరుహేషు హర్షః || 24 ||

100

అథాభిధేహ్యంగ మనోఽనుకూలం
 ప్రభాషసే భాగవతప్రధానః |
 యదాహ వైయాసకిరాత్మవిద్యా -
 విశారదో నృపతిం సాధు పృష్టః || 25 ||

101

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 ద్వితీయస్కంధే తృతీయోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వితీయస్కంధే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

సూత ఉవాచ

వైయాసకేరితి వచస్తత్త్వనిశ్చయమాత్మనః |

ఉపధార్య మతిం కృష్ణే ఔత్తరేయః సతీం వ్యధాత్ ॥ 1 ॥

102

ఆత్మజాయాసుతాగారపశుద్రవిణబంధుషు |

రాజ్యే చావికలే నిత్యం విరూఢాం మమతాం జహౌ ॥ 2 ॥

103

పప్రచ్ఛ చేమమేవార్థం యన్మాం పృచ్ఛథ సత్తమాః |

కృష్ణానుభావశ్రవణే శ్రద్ధధానో మహామనాః ॥ 3 ॥

104

సంస్థాం విజ్ఞాయ సన్న్యస్య కర్మ త్రైవర్గికం చ యత్ |

వాసుదేవే భగవతి ఆత్మభావం దృఢం గతః ॥ 4 ॥

105

రాజోవాచ

సమీచీనం వచో బ్రహ్మాన్ సర్వజ్ఞస్య తవానఘ |

తమో విశీర్యతే మహ్యాం హరేః కథయతః కథాం ॥ 5 ॥

106

భూయ ఏవ వివిత్సామి భగవానాత్మమాయయా |

యథేదం సృజతే విశ్వం దుర్విభావ్యమథీశ్వరైః ॥ 6 ॥

107

- యథా గోపాయతి విభుర్యథా సంయచ్ఛతే పునః |
 యాం యాం శక్తిముపాశ్రిత్య పురుశక్తిః పరః పుమాన్ |
 ఆత్మానం క్రీడయన్ క్రీడన్ కరోతి వికరోతి చ || 7 || 108
- నూనం భగవతో బ్రహ్మాన్ హరేరద్భుతకర్మణః |
 దుర్విభావ్యమివాభాతి కవిభిశ్చాపి చేష్టితం || 8 || 109
- యథా గుణాంస్తు ప్రకృతేర్యుగపత్యమశోఽపి వా |
 బిభర్తి భూరిశస్త్వీకః కుర్వన్ కర్మాణి జన్మభిః || 9 || 110
- విచికిత్సితమేతన్నే బ్రవీతు భగవాన్ యథా |
 శాబ్దే బ్రహ్మాణి నిష్ణాతః పరస్మింశ్చ భవాన్ ఖలు || 10 || 111
- సూత ఉవాచ
 ఇత్యుపామంత్రితో రాజ్ఞా గుణానుకథనే హరేః |
 హృషీకేశమనుస్మృత్య ప్రతివక్తుం ప్రచక్రమే || 11 || 112
- శ్రీశుక ఉవాచ
 నమః పరస్మై పురుషాయ భూయసే
 సదుద్భవస్థాననిరోధలీలయా |
 గృహీతశక్తిత్రితయాయ దేహినా -
 మంతర్భవాయానుపలక్ష్యవర్తనే || 12 || 113
- భూయో నమః సద్వృజినచ్ఛిదేఽసతా -
 మసంభవాయాఖిలసత్త్వమూర్తయే |
 పుంసాం పునః పారమహంస్య ఆశ్రమే
 వ్యవస్థితానామనుమృగ్యదాశుషే || 13 || 114
- నమో నమస్తేఽస్త్యృషభాయ సాత్వతాం
 విదూరకాష్ఠాయ ముహుః కుయోగినాం |

- నిరస్తసామ్యాతిశయేన రాధసా
 స్వధామని బ్రహ్మణి రంస్యతే నమః || 14 || 115
- యత్యీర్తనం యత్స్మరణం యదీక్షణం
 యద్వందనం యచ్ఛ్రవణం యదర్హణం |
 లోకస్య సద్యో విధునోతి కల్మషం
 తస్మై సుభద్రశ్రవసే నమో నమః || 15 || 116
- విచక్షణా యచ్ఛ్రవణోపసాదనాత్
 సంగం వ్యుదస్యోభయతోఽంతరాత్మనః |
 విందంతి హి బ్రహ్మగతిం గతక్లమా -
 స్తస్మై సుభద్రశ్రవసే నమో నమః || 16 || 117
- తపస్వినో దానపరా యశస్వినో
 మనస్వినో మంత్రవిదః సుమంగలాః |
 క్షేమం న విందంతి వినా యదర్పణం
 తస్మై సుభద్రశ్రవసే నమో నమః || 17 || 118
- కిరాతపలాణాంధ్రపులిందపుల్కసా
 ఆభీరకంకా యవనాః ఖసాదయః |
 యేఽనేఛ పాపా యదపాశ్రయాశ్రయాః
 శుభ్యంతి తస్మై ప్రభవిష్ణవే నమః || 18 || 119
- స ఏష ఆత్మాఽఽత్మవతామధీశ్వర -
 స్త్రయీమయో ధర్మమయస్తపోమయః |
 గతవ్యలీకైరజశంకరాదిభి -
 ర్వితర్క్యలింగో భగవాన్ ప్రసీదతాం || 19 || 120

శ్రియః పతిర్యజ్ఞపతిః ప్రజాపతి -

ర్థియాం పతిర్లోకపతిర్ధరాపతిః |

పతిర్గతిశ్చాంధకవృష్ణిసాత్వతాం

ప్రసీదతాం మే భగవాన్ సతాం పతిః || 20 ||

121

యదంఘ్రిభిధ్యానసమాధిధౌతయా

ధియానుపశ్యంతి హి తత్త్వమాత్మనః |

వదంతి చైతత్ కవయో యథారుచం

స మే ముకుందో భగవాన్ ప్రసీదతాం || 21 ||

122

ప్రచోదితా యేన పురా సరస్వతీ

వితన్వతాజస్య సతీం స్మృతిం హృది |

స్వలక్షణా ప్రాదురభూత్ కిలాస్యతః

స మే ఋషీణామృషభః ప్రసీదతాం || 22 ||

123

భూతైర్మహద్భిర్య ఇమాః పురో విభు -

ర్నిర్మాయ శేతే యదమూషు పూరుషః |

భుంక్తే గుణాన్ షోడశ షోడశాత్మకః

సోఽలంకృషీష్ట భగవాన్ వచాంసి మే || 23 ||

124

నమస్తస్మై భగవతే వాసుదేవాయ వేధసే |

పపుర్జానమయం సౌమ్యా యన్ముఖాంబురుహాసవం || 24 ||

125

ఏతదేవాత్మభూ రాజన్ నారదాయ విప్రుచ్ఛతే |

వేదగర్భోఽభ్యధాత్ సాక్షాద్ యదాహ హారిరాత్మనః || 25 ||

126

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం

ద్వితీయస్కంధే చతుర్థోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వితీయస్కంధే పంచమోఽధ్యాయః ॥

నారద ఉవాచ

దేవదేవ నమస్తేఽస్తు భూతభావన పూర్వజ ।

తద్ విజానీహి యజ్ఞానమాత్మతత్త్వనిదర్శనం ॥ 1 ॥

127

యద్రూపం యదధిష్ఠానం యతః సృష్టమిదం ప్రభో ।

యత్సంస్థం యత్పరం యచ్ఛ తత్తత్త్వం వద తత్త్వతః ॥ 2 ॥

128

సర్వం హ్యేతద్ భవాన్ వేద భూతభవ్యభవత్ప్రభుః ।

కరామలకవద్ విశ్వం విజ్ఞానావసితం తవ ॥ 3 ॥

129

యద్విజ్ఞానో యదాధారో యత్పరస్త్వం యదాత్మకః ।

ఏకః సృజసి భూతాని భూతైరేవాత్మమాయయా ॥ 4 ॥

130

ఆత్మన్ భావయసే తాని న పరాభావయన్ స్వయం ।

ఆత్మశక్తిమవష్టభ్యః ఊర్ణనాభిరివాక్లమః ॥ 5 ॥

131

నాహం వేద పరం హ్యస్మిన్ నాపరం న సమం విభో ।

నామరూపగుణైర్భావ్యం సదసత్ కించిదన్యతః ॥ 6 ॥

132

స భవానచరద్ధోరం యత్ తపః సుసమాహితః ।

తేన ఖేదయసే నస్త్వం పరాశంకాం ప్రయచ్ఛసి ॥ 7 ॥

133

- ఏతన్మే పృచ్ఛతః సర్వం సర్వజ్ఞ సకలేశ్వర |
విజానీహి యథైవేదమహం బుద్ధ్యేఽనుశాసితః || 8 || 134
- బ్రహ్మోవాచ
సమ్యక్ కారుణికస్యేదం వత్స తే విచికిత్సితం |
యదహం చోదితః సౌమ్య భగవద్వీర్యదర్శనే || 9 || 135
- నాన్పతం తవ తచ్ఛాపి యథా మాం ప్రబ్రవీషి భోః |
అవిజ్ఞాయ పరం మత్త ఏతావత్త్వం యతో హి మే || 10 || 136
- యేన స్వరోచిషా విశ్వం రోచితం రోచయామ్యహం |
యథార్యోఽగ్నిర్యథా సోమో యథర్షగ్రహతారకాః || 11 || 137
- తస్మై నమో భగవతే వాసుదేవాయ ధీమహి |
యన్మాయయా దుర్జయయా మాం బ్రువంతి జగద్గురుం || 12 || 138
- విలజ్జమానయా యస్య స్థాతుమీక్షాపథేఽముయా |
విమోహితా వికత్థంతే మమాహమితి దుర్ధియః || 13 || 139
- ద్రవ్యం కర్మ చ కాలశ్చ స్వభావో జీవ ఏవ చ |
వాసుదేవాత్పరో బ్రహ్మాన్ న చాన్యోఽర్థోఽస్తి తత్త్వతః || 14 || 140
- నారాయణపరా వేదా దేవా నారాయణాంగజాః |
నారాయణపరా లోకా నారాయణపరా మఖాః || 15 || 141
- నారాయణపరో యోగో నారాయణపరం తపః |
నారాయణపరం జ్ఞానం నారాయణపరా గతిః || 16 || 142
- తస్యాపి ద్రష్టురీశస్య కూటస్థస్యాఖిలాత్మనః |
సృజ్యం సృజామి సృష్టోఽహమీక్షయైవాభిచోదితః || 17 || 143

- సత్త్వం రజస్తమ ఇతి నిర్గుణస్య గుణాస్తయః |
స్థితిసర్గనిరోధేషు గృహీతా మాయయా విభోః || 18 || 144
- కార్యకారణకర్తృత్వే ద్రవ్యజ్ఞానక్రియాశ్రయాః |
బద్నంతి నిత్యదా ముక్తం మాయినం పురుషం గుణాః || 19 || 145
- స ఏష భగవాన్ లింగైస్త్తిభిరేభిరథోక్షజః |
స్వలక్ష్మితగతిర్బ్రహ్మాన్ సర్వేషాం మమ చేశ్వరః || 20 || 146
- కాలం కర్మ స్వభావం చ మాయేశో మాయయా స్వయా |
ఆత్మన్ యదృచ్ఛయా ప్రాప్తం విబుభూషురుపాదదే || 21 || 147
- కాలాద్గుణవ్యతికరః పరిణామః స్వభావతః |
కర్మణో జన్మ మహతః పురుషాధిష్ఠితాదభూత్ || 22 || 148
- మహతస్తు వికుర్వాణాద్రజఃసత్త్వోపబృంహితాత్ |
తమఃప్రధానస్త్వభవద్ద్రవ్యజ్ఞానక్రియాత్మకః || 23 || 149
- సోఽహంకార ఇతి ప్రోక్తో వికుర్వన్ సమభూత్తిధా |
వైకారికస్తైజసశ్చ తామసశ్చేతి యద్భిదా |
ద్రవ్యశక్తిః క్రియాశక్తిర్జ్ఞానశక్తిరితి ప్రభో || 24 || 150
- తామసాదపి భూతాదేర్వికుర్వాణాదభూన్నభః |
తస్య మాత్రా గుణః శబ్దో లింగం యద్దృష్ట్యదృశ్యయోః || 25 || 151
- నభసోఽథ వికుర్వాణాదభూత్ స్పర్శగుణోఽనిలః |
పరాన్వయాచ్ఛబ్దవాంశ్చ ప్రాణ ఓజః సహో బలం || 26 || 152
- వాయోరపి వికుర్వాణాత్కాలకర్మస్వభావతః |
ఉదపద్యత తేజో వై రూపవత్స్పర్శశబ్దవత్ || 27 || 153

- తేజసస్తు వికుర్వాణాదాసీదంభో రసాత్మకం |
 రూపవత్స్పర్శవచ్ఛాంభో ఘోషవచ్చ పరాన్వయాత్ || 28 || 154
- విశేషస్తు వికుర్వాణాదంభసో గంధవానభూత్ |
 పరాన్వయాద్రసస్పర్శశబ్దరూపగుణాన్వితః || 29 || 155
- వైకారికాన్మనో జజ్ఞే దేవా వైకారికా దశ |
 దిగ్వాతార్కప్రచేతోఽశ్వివహ్నింద్రోపేంద్రమిత్రకాః || 30 || 156
- తైజసాత్తు వికుర్వాణాదింద్రియాణి దశాభవన్ |
 జ్ఞానశక్తిః క్రియాశక్తిర్బుద్ధిః ప్రాణశ్చ తైజసౌ |
 శ్రోత్రం త్స్మగ్నాణదృగ్జిహ్వోవాగ్ధోర్మేఢ్రాంఘ్రిపాయవః || 31 || 157
- యదైతేఽసంగతా భావా భూతేంద్రియమనోగుణాః |
 యదాయతననిర్మాణే న శేకుర్బహ్మవిత్తమం || 32 || 158
- తదా సంహత్య చాన్యోన్యం భగవచ్చక్తిచోదితాః |
 సదసత్త్వముపాదాయ చోభయం సస్సజర్వదః || 33 || 159
- వర్షపూగసహస్రాంతే తదండముదకేశయం |
 కాలకర్మస్వభావస్థో జీవోఽజీవమజీవయత్ || 34 || 160
- స ఏవ పురుషస్తస్మాదండం నిర్భిద్య నిర్గతః |
 సహస్రోర్వంఘ్రిబాహ్వాక్షః సహస్రాననశీర్షవాన్ || 35 || 161
- యస్యేహావయవైర్లోకాన్ కల్పయంతి మనీషిణః |
 కట్యాదిభిరథః సప్త సప్తోర్ధ్వం జఘనాదిభిః || 36 || 162
- పురుషస్య ముఖం బ్రహ్మ క్షత్రమేతస్య బాహవః |
 ఊర్వోర్వైశ్యో భగవతః పద్భ్యాం శూద్రోఽభ్యజాయత || 37 || 163

భూర్లోకః కల్పితః పద్భ్యాం భువర్లోకోఽస్య నాభితః |
హృదా స్వర్లోక ఉరసా మహర్లోకో మహాత్మనః || 38 || 164

గ్రీవాయాం జనలోకశ్చ తపోలోకః స్తనద్వయాత్ |
మూర్ధభిః సత్యలోకస్తు బ్రహ్మలోకః సనాతనః || 39 || 165

తత్కట్యాం చాతలం క్షప్తమూరుభ్యాం వితలం విభోః |
జానుభ్యాం సుతలం శుద్ధం జంఘాభ్యాం తు తలాతలం || 40 || 166

మహాతలం తు గుల్ఫాభ్యాం ప్రపదాభ్యాం రసాతలం |
పాతాలం పాదతలత ఇతి లోకమయః పుమాన్ || 41 || 167

భూర్లోకః కల్పితః పద్భ్యాం భువర్లోకోఽస్య నాభితః |
స్వర్లోకః కల్పితో మూర్ధ్నా ఇతి వా లోకకల్పనా || 42 || 168

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
ద్వితీయస్కంధే పంచమోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వితీయస్కంధే షష్ఠోఽధ్యాయః ॥

బ్రహ్మోవాచ

వాచాం వహ్నీర్ముఖం క్షేత్రం ఛందసాం సప్త ధాతవః |
హవ్యకవ్యామృతాన్నానాం జిహ్వో సర్వరసస్య చ || 1 ||

169

సర్వాసూనాం చ వాయోశ్చ తన్నాసే పరమాయనే |
అశ్వినోరోషధీనాం చ ఘ్రాణో మోదప్రమోదయోః || 2 ||

170

రూపాణాం తేజసాం చక్షుర్ద్ధివః సూర్యస్య చాక్షిణీ |
కర్ణౌ దిశాం చ తీర్థానాం శ్రోత్రమాకాశశబ్దయోః |
తద్ధాత్రం వస్తుసారాణాం సౌభగస్య చ భాజనం || 3 ||

171

త్వగస్య స్పర్శవాయోశ్చ సర్వమేధస్య చైవ హి |
రోమాణ్యుద్భిజ్జజాతీనాం యైర్వా యజ్ఞస్తు సంభృతః || 4 ||

172

కేశశ్మశ్రునఖాన్యస్య శిలాలోహాభ్రవిద్యుతాం |
బాహవో లోకపాలానాం ప్రాయశః క్షేమకర్మణాం || 5 ||

173

విక్రమో భూర్భువః స్వశ్చ క్షేమస్య శరణస్య చ |
సర్వకామవరస్యాపి హరేశ్చరణ ఆస్పదం || 6 ||

174

అపాం వీర్యస్య సర్గస్య పర్జన్యస్య ప్రజాపతేః |
పుంసః శిశ్న ఉపస్థస్తు ప్రజాత్యానందనిర్వృతేః || 7 ||

175

పాయుర్యమస్య మిత్రస్య పరిమోక్షస్య నారద హింసాయా నిర్భతేర్మతోర్నిరయస్య గుదం స్మృతః 8	176
పరాభూతేరధర్మస్య తమసశ్చాపి పశ్చిమః నాడ్యో నదనదీనాం తు గోత్రాణామస్థిసంహతిః 9	177
అవ్యక్తరససింధూనాం భూతానాం నిధనస్య చ ఉదరం విదితం పుంసో హృదయం మనసః పదం 10	178
ధర్మస్య మమ తుభ్యం చ కుమారాణాం భవస్య చ విజ్ఞానస్య చ సత్త్వస్య పరస్యాత్మా పరాయణం 11	179
అహం భవాన్ భవశ్చైవ త ఇమే మునయోఽగ్రజాః సురాసురనరా నాగాః ఖగా మృగసరీసృపాః 12	180
గంధర్వాప్సరసో యక్షా రక్షోభూతగణోరగాః పశవః పితరః సిద్ధా విద్యాధ్రాశ్చారణా ద్రుమాః 13	181
అన్యే చ వివిధా జీవా జలస్థలనభౌకసః గ్రహార్క్షకేతవస్తారాస్తడితః స్తనయిత్నవః 14	182
సర్వం పురుష ఏవేదం భూతం భవ్యం భవచ్ఛ యత్ తేనేదమావృతం విశ్వం వితస్తిమథితిష్ఠతి 15	183
స్వధిష్ణ్యం ప్రతపన్ ప్రాణో బహిశ్చ ప్రతపత్యసౌ ఏవం విరాజం ప్రతపంస్తపత్యంతర్బహిః పుమాన్ 16	184
సోఽమృతస్యాభయస్యేశో మర్త్యమన్నం యదత్యగాత్ మహిమైష తతో బ్రహ్మాన్ పురుషస్య దురత్యయః 17	185

- పాదేషు సర్వభూతాని పుంసః స్థితిపదో విదుః |
అమృతం క్షేమమభయం త్రిమూర్ధ్నోఽధాయి మూర్ధసు || 18 || 186
- పాదాస్త్రయో బహిశ్చాసన్నప్రజానాం య ఆశ్రమాః |
అంతస్థిలోక్యాస్త్యపరో గృహమేధోఽబృహద్వృతః || 19 || 187
- సృతీ విచక్రమే విష్వజ్ సాశనానశనే ఉభే |
యదవిద్యా చ విద్యా చ పురుషస్తూభయాశ్రయః || 20 || 188
- యస్మాదండం విరాడ్ జజ్ఞే భూతేంద్రియగుణాత్మకః |
తద్ ద్రవ్యమత్యగాద్విశ్వం గోభిః సూర్య ఇవాతపన్ || 21 || 189
- యదాస్య నాభ్యాన్నలినాదహమాసం మహాత్మనః |
నావిదం యజ్ఞసంభారాన్ పురుషావయవాదృతే || 22 || 190
- తేషు యజ్ఞస్య పశవః సవనస్పతయః కుశాః |
ఇదం చ దేవయజనం కాలశ్చోరుగుణాన్వితః || 23 || 191
- వస్తూన్యోషధయః స్నేహా రసలోహమృదో జలం |
ఋచో యజాంషి సామాని చాతుర్హోత్రం చ సత్తమ || 24 || 192
- నామధేయాని మంత్రాశ్చ దక్షిణాశ్చ వ్రతాని చ |
దేవతానుక్రమః కల్పః సంకల్పస్తంత్రమేవ చ || 25 || 193
- గతయో మతయః శ్రద్ధా ప్రాయశ్చిత్తం సమర్పణం |
పురుషావయవైరేతే సంభారాః సంభృతా మయా || 26 || 194
- ఇతి సంభృతసంభారః పురుషావయవైరహం |
తమేవ పురుషం యజ్ఞం తేనైవాయజమీశ్వరం || 27 || 195

- తతస్తే భ్రాతర ఇమే ప్రజానాం పతయో నవ |
అయజన్ వ్యక్తమవ్యక్తం పురుషం సుసమాహితాః || 28 || 196
- తతశ్చ మనవః కాలే ఈజిరే ఋషయోఽపరే |
పితరో విబుధా దైత్యా మనుష్యాః క్రతుభిర్విభుం || 29 || 197
- నారాయణే భగవతి తదిదం విశ్వమాహితం |
గృహీతమాయోరుగుణః సర్గాదావగుణః స్వతః || 30 || 198
- సృజామి తన్నియుక్తోఽహం హరో హరతి తద్వశః |
విశ్వం పురుషరూపేణ పరిపాతి త్రిశక్తిధృక్ || 31 || 199
- ఇతి తేఽభిహితం తాత యథేదమనుపృచ్ఛసి |
నాన్యద్భగవతః కించిద్భావ్యం సదసదాత్మకం || 32 || 200
- న భారతీ మేఽంగ మృషోపలక్ష్మతే
న వై క్వచిన్మే మనసో మృషా గతిః |
న మే హృషీకాణి పతంత్యసత్పథే
యన్మే హృదౌత్కంఠ్యవతా ధృతో హరిః || 33 || 201
- సోఽహం సమామ్నాయమయస్తపోమయః
ప్రజాపతీనామభివందితః పతిః |
ఆస్థాయ యోగం నిపుణం సమాహితః
తం నాధ్యగచ్ఛం యత ఆత్మసంభవః || 34 || 202
- నతోఽస్మ్యహం తచ్ఛరణం సమీయుషాం
భవచ్ఛిదం స్వస్త్వయనం సుమంగలం |
యో హ్యేత్యమాయావిభవం స్మ పర్యగాద్
యథా నభః స్వాంతమథాపరే కుతః || 35 || 203

- నాహం న యూయం యదృతాం గతిం విదు -
 ర్న వామదేవః కిముతాపరే సురాః |
 తన్మాయయా మోహితబుద్ధయస్త్విదం
 వినిర్మితం చాత్మసమం విచక్ష్మహే || 36 || 204
- యస్యావతారకర్మాణి గాయంతి హ్యస్మదాదయః |
 న యం విదంతి తత్త్వేన తస్మై భగవతే నమః || 37 || 205
- స ఏష ఆద్యః పురుషః కల్పే కల్పే సృజత్యజః |
 ఆత్మాఽఽత్మన్యాత్మనాఽఽత్మానం సంయచ్ఛతి చ పాతి చ || 38 || 206
- విశుద్ధం కేవలం జ్ఞానం ప్రత్యక్ సమ్యగవస్థితం |
 సత్యం పూర్ణమనాద్యంతం నిర్గుణం నిత్యమద్వయం || 39 || 207
- ఋషే విదంతి మునయః ప్రశాంతాత్మేంద్రియాశయాః |
 యదా తదేవాసత్తర్కైస్తిరోధీయేత విప్లుతం || 40 || 208
- ఆద్యోఽవతారః పురుషః పరస్య
 కాలః స్వభావః సదసన్మనశ్చ |
 ద్రవ్యం వికారో గుణ ఇంద్రియాణి
 విరాట్ స్వరాట్ స్థాస్ను చరిష్ణు భూమ్నః || 41 || 209
- అహం భవో యజ్ఞ ఇమే ప్రజేశా
 దక్షాదయో యే భవదాదయశ్చ |
 స్వర్లోకపాలాః ఖగలోకపాలా
 నృలోకపాలాస్తలలోకపాలాః || 42 || 210
- గంధర్వవిద్యాధరచారణేశా
 యే యక్షరక్షోరగనాగనాథాః |
 యే వా ఋషీణామృషభాః పితృణాం

- దైత్యేంద్రసిద్ధేశ్వరదానవేంద్రాః |
 అన్యే చ యే ప్రేతపిశాచభూత -
 కూష్మాండయాదోమృగపక్ష్యధీశాః || 43 || 211
- యత్ కించ లోకే భగవన్ మహస్వ -
 దోజఃసహస్వద్ బలవత్ క్షమావత్ |
 శ్రీహ్రీవిభూత్యాత్మవదద్భుతార్ణం
 తత్త్వం పరం రూపవదస్వరూపం || 44 || 212
- ప్రాధాన్యతో యాన్ ఋష ఆమనంతి
 లీలావతారాన్ పురుషస్య భూమ్నః |
 ఆపీయతాం కర్ణకషాయశోషా -
 ననుక్రమిష్యే త ఇమాన్ సుపేశాన్ || 45 || 213

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 ద్వితీయస్కంధే షష్ఠోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వితీయస్కంధే సప్తమోఽధ్యాయః ॥

బ్రహ్మోవాచ

యత్రోద్యతః క్షితితలోద్ధరణాయ బిభ్రత్ -

క్రౌడీం తనుం సకలయజ్ఞమయీమనంతః |

అంతర్మహార్ణవ ఉపాగతమాదిదైత్యం

తం దంష్ట్రయాద్రిమివ వజ్రధరో దదార || 1 ||

214

జాతో రుచేరజనయత్ సుయమాన్ సుయజ్ఞ

ఆకూతిసూనురమరానథ దక్షిణాయాం |

లోకత్రయస్య మహతీమహారద్ యదార్తిం

స్వాయంభువేన మనునా హారిరిత్యనూక్తః || 2 ||

215

జజ్ఞే చ కర్ణమగృహే ద్విజ దేవపలాత్యాం

స్త్రీభిః సమం నవభిరాత్మగతిం స్వమాత్రే |

ఊచే యయాఽఽత్మశమలం గుణసంగపంక -

మస్మిన్ విధూయ కపిలస్య గతిం ప్రపేదే || 3 ||

216

అత్రైరపత్యమభికాంక్షత ఆహ తుష్టో

దత్తో మయాహమితి యద్ భగవాన్ స దత్తః |

యత్పాదపంకజపరాగపవిత్రదేహా

యోగర్థిమాపురుభయాం యదుహైహయాద్యాః || 4 ||

217

తప్తం తపో వివిధలోకసిన్ధుక్షయా మే
 ఆదౌ సనాత్ స్వతపసః స చతుఃసనోఽభూత్ |
 ప్రాకృల్పసంప్లవవినష్టమిహాత్మతత్త్వం
 సమ్యగ్ జగాద మునయో యదచక్షతాత్మన్ || 5 || 218

ధర్మస్య దక్షదుహితర్యజనిష్ట మూర్త్యాం
 నారాయణో నర ఇతి స్వతపఃప్రభావః |
 దృష్ట్వాఽఽత్మనో భగవతో నియమావలోపం
 దేవ్యస్త్యనంగపుతనా ఘటితుం న శేకుః || 6 || 219

కామం దహంతి కృతినో నను రోషదృష్ట్వా
 రోషం దహంతముత తే న దహంత్యసహ్యాం |
 సోఽయం యదంతరమలం ప్రవిశన్ బిభేతి
 కామః కథం ను పునరస్య మనః శ్రయేత || 7 || 220

విధః సపత్న్యుదితపత్రిభిరంతి రాజ్ఞో
 బాలోఽపి సన్నుపగతస్తపసే వనాని |
 తస్మా అదాద్ ధ్రువగతిం గృణతే ప్రసన్నో
 దివ్యాః స్తువంతి మునయో యదుపర్యధస్తాత్ || 8 || 221

యద్వేనముత్పథగతం ద్విజవాక్యవజ్ర -
 విప్లుష్టపౌరుషభగం నిరయే పతంతం |
 త్రాత్వార్థితో జగతి పుత్రపదం చ లేభే
 దుగ్ధా వసూని వసుధా సకలాని యేన || 9 || 222

నాభేరసావృషభ ఆస సుదేవిసూను -
 ర్యో వై చచార సమదృగ్ జడయోగచర్యాం |
 యత్పారమహంస్యమృషయః పదమామనంతి
 స్వస్థః ప్రశాంతకరణః పరిముక్తసంగః || 10 || 223

- సత్రే మమాస భగవాన్ హయశీరషాథో
 సాక్షాత్ స యజ్ఞపురుషస్తపనీయవర్ణః |
 ఛందోమయో మఖమయోఽఖిలదేవతాత్మా
 వాచో బభూవురుశతీః శ్వసతోఽస్య నస్తః || 11 || 224
- మతోస్య యుగాంతసమయే మనునోపలభ్యః
 క్షోణీమయో నిఖిలజీవనికాయకేతః |
 విస్రంసితానురుభయే సలిలే ముఖాన్మే
 ఆదాయ తత్ర విజహార హ వేదమార్గాన్ || 12 || 225
- క్షీరోదధావమరదానవయాధపానా -
 మున్మథ్నతామమృతలభ్యయ ఆదిదేవః |
 పృష్ఠేన కచ్ఛపవపుర్విదధార గోత్రం
 నిద్రాక్షణోఽద్రిపరివర్తకషాణకండూః || 13 || 226
- త్రైవిష్టపోరుభయహా స నృసింహరూపం
 కృత్వా భ్రమద్భుకుటిదంష్ట్రకరాలవక్త్రం |
 దైత్యేంద్రమాశు గదయాభిపతంతమారా -
 దూరౌ నిపాత్య విదదార నఖైః స్ఫురంతం || 14 || 227
- అంతఃసరస్యురుబలేన పదే గృహీతో
 గ్రాహేణ యూధపతిరంబుజహస్త ఆర్తః |
 ఆహేదమాదిపురుషాఖిలలోకనాథ
 తీర్థశ్రవః శ్రవణమంగలనామధేయ || 15 || 228
- శ్రుత్వా హరిస్తమరణార్థినమప్రమేయ -
 శ్చక్రాయుధః పతగరాజభుజాధిరూఢః |
 చక్రేణ నక్రవదనం వినిపాట్య తస్మా -
 ధ్ధస్తే ప్రగృహ్య భగవాన్ కృపయోజ్జహార || 16 || 229

జ్యాయాన్ గుణైరవరజోఽప్యదితేః సుతానాం
 లోకాన్ విచక్రమ ఇమాన్ యదథాధియజ్ఞః |
 క్షాం వామనేన జగృహే త్రిపదచ్ఛలేన
 యాచ్ఛామృతే పథి చరన్ ప్రభుభిర్న చాల్యః || 17 ||

230

నార్థో బలేరయమురుక్రమపాదశౌచ -
 మాపః శిఖా ధృతవతో విబుధాధిపత్యం |
 యో వై ప్రతిశ్రుతమృతే న చిక్రీర్షదన్య -
 దాత్మానమంగ శిరసా హరయేఽభిమేనే || 18 ||

231

తుభ్యం చ నారద భృశం భగవాన్ వివృద్ధ -
 భావేన సాధుపరితుష్ట ఉవాచ యోగం |
 జ్ఞానం చ భాగవతమాత్మసతత్త్వదీపం
 యద్వాసుదేవశరణా విదురంజసైవ || 19 ||

232

చక్రం చ దిక్ష్వవిహతం దశసు స్వతేజో
 మన్వంతరేషు మనువంశధరో బిభర్తి |
 దుష్టేషు రాజసు దమం వ్యదధాత్ స్వకీర్తిం
 సత్యే త్రిపుష్ట ఉశతీం ప్రథయంశ్చరిత్రైః || 20 ||

233

ధన్వంతరిశ్చ భగవాన్ స్వయమేవ కీర్తి -
 ర్నామ్నా నృణాం పురురుజాం రుజ ఆశు హాంతి |
 యజ్ఞే చ భాగమమృతాయురవావరుంధ
 ఆయుష్షు వేదమనుశాస్త్యవతీర్య లోకే || 21 ||

234

క్షత్రం క్షయాయ విధినోపభృతం మహాత్మా
 బ్రహ్మధుగుఙ్ఘితపథం నరకార్తిలిప్పు |
 ఉద్ధంత్యసావవనికంటకముగ్రవీర్యః
 త్రిఃసప్తకృత్వ ఉరుధారపరశ్వధేన || 22 ||

235

అస్మత్ప్రసాదసుముఖః కలయా కలేశ
 ఇక్షాక్వవంశ అవతీర్య గురోర్నిదేశే |
 తిష్ఠన్ వనం సదయితానుజ ఆవివేశ
 యస్మిన్ విరుధ్య దశకంధర ఆర్తిమార్చ్ఛత్ || 23 || 236

యస్మా అదాదుదధిరూఢభయాంగవేపో
 మార్గం సపద్యరిపురం హరవద్ దిధక్షోః |
 దూరే సుహృన్మథితరోషసుశోణదృష్ట్యా
 తాతప్యమానమకరోరగనక్రచక్రః || 24 || 237

వక్షఃస్థలస్పర్శరుగ్ణమహేంద్రవాహ -
 దంతైర్విడంబితకకుబ్జుష ఉఠహాసం |
 సద్యోఽసుభిః సహ వినేష్యతి దారహార్తు -
 ర్విస్ఫూర్జితైర్థనుష ఉచ్ఛరతోఽధిసైన్యే || 25 || 238

భూమేః సురేతరవరూఢవిమర్దితాయాః
 క్లేశవ్యయాయ కలయా సితకృష్ణకేశః |
 జాతః కరిష్యతి జనానుపలక్ష్మ్యమార్గః
 కర్మాణీ చాత్మమహిమోపనిబంధనాని || 26 || 239

తోకేన జీవహరణం యదులూకికాయాః
 త్రైమాసికస్య చ పదా శకటోఽపవృత్తః |
 యద్ రింగతాంతరగతేన దివిస్పృశోర్వా
 ఉన్మూలనం త్వితరథార్జునయోర్న భావ్యం || 27 || 240

యద్ వై వ్రజే వ్రజపశూన్ విషతోయపీథాన్
 పాలాంస్త్యజీవయదనుగ్రహదృష్టివృష్ట్యా |

- తచ్చుద్ధయేఽతివిషవీర్యవిలోలజిహ్వా -
ముచ్చాటయిష్యదురగం విహరన్ పూడిన్యాం || 28 || 241
- తత్ కర్మ దివ్యమివ యన్నిశి నిఃశయానం
దావాగ్నినా శుచివనే పరిదహ్యామానే |
ఉన్నేష్యతి వ్రజమతోఽవసితాంతకాలం
నేత్రే పిథాయ్య సబలోఽనధిగమ్యవీర్యః || 29 || 242
- గృహ్ణీత యద్ యదుపబంధమముష్య మాతా
శుల్బం సుతస్య న తు తత్ తదముష్య మాతి |
యజ్జ్యంభతోఽస్య వదనే భువనాని గోపీ
సంవీక్ష్వ శంకితమనాః ప్రతిబోధితాఽఽసీత్ || 30 || 243
- నందం చ మోక్ష్యతి భయాద్ వరుణస్య పాశద్
గోపాన్ బిలేషు పిహితాన్ మయసూనునా చ |
అహ్స్యృతం నిశి శయానమతిశ్రమేణ
లోకం వికుంఠముపనేష్యతి గోకులం స్మ || 31 || 244
- గోపైర్మఖే ప్రతిహతే వ్రజవిప్లవాయ
దేవేఽభివర్షతి పశూన్ కృపయా రిరక్షుః |
ధర్తోచ్ఛిలీంధ్రమివ సప్త దినాని సప్త -
వర్షో మహీధ్రమనఘైకకరే సలీలం || 32 || 245
- క్రీడన్ వనే నిశి నిశాకరరశ్మిగౌర్యాం
రాసోన్ముఖః కలపదాయతమూర్చ్ఛితేన |
ఉద్దీపితస్మరరుజాం వ్రజభృద్వధూనాం
హర్తుర్హరిష్యతి శిరో ధనదానుగస్య || 33 || 246

- యే చ ప్రలంబఖరదర్దురకేశ్యరిష్ట -
 మల్లేభకంసయవనాః కుజపౌండ్రకాద్యాః |
 అన్యే చ శాల్వకపిబల్వలదంతవక్త్ర -
 సప్తోక్షశంబరవిదూరథరుక్మిముఖ్యాః || 34 || 247
- యే వా మృధే సమితిశాలిన ఆత్తచాపాః
 కాంబోజమత్స్యకురుకైకయస్సంజయాద్యాః |
 యాస్యంత్యదర్శనమలం బలపార్థభీమ -
 వ్యాజాహ్వాయేన హరిణా నిలయం తదీయం || 35 || 248
- కాలేన మీలితధియామవమృశ్య నృణాం
 స్తోకాయుషాం స్వనిగమో బత దూరపారః |
 ఆవిర్లితస్త్వనుయుగం స హి సత్యవత్యాం
 వేదద్రుమం విటపశో విభజిష్యతి స్మ || 36 || 249
- దేవద్విషాం నిగమవర్తమి నిష్ఠితానాం
 పూర్భిర్మయేన విహితాభిరదృశ్యతూర్భిః |
 లోకాన్ ఘ్నతాం మతివిమోహమతిప్రలోభం
 వేషం విధాయ బహు భాష్యత ఔపధర్మ్యం || 37 || 250
- యర్థ్యాలయేష్వపి సతాం న హరేః కథాః స్యుః
 పాఖండినో ద్విజజనా వృషలా నృదేవాః |
 స్వాహా స్వధా వషడితి స్మ గిరో న యత్ర
 శాస్తా భవిష్యతి కలేర్భగవాన్ యుగాంతే || 38 || 251
- సర్గే తపోఽహమృషయో నవ యే ప్రజేశాః
 స్థానే చ ధర్మమఖమన్వమరావనీశాః |
 అంతే త్వధర్మహరమన్యవశాసురాద్యా
 మాయావిభూతయ ఇమాః పురుశక్తిభాజః || 39 || 252

విష్ణోర్ను వీర్యగణనాం కతమోఽర్హతీహ
 యః పార్థివాన్యపి కవిర్విమమే రజాంసి |
 చస్కంభ యః స్వరహసాస్థలతా త్రిపుష్టం
 యస్మాత్ త్రిసామ్యసదనాదురు కంపయానం || 40 || 253

నాంతం విదామ్యహమమీ మునయోఽగ్రజాస్తే
 మాయాబలస్య పురుషస్య కుతోఽపరే యే |
 గాయన్ గుణాన్ దశశతానన ఆదిదేవః
 శేషోఽధునాపి సమవస్యతి నాస్య పారం || 41 || 254

యేషాం స ఏవ భగవాన్ దయయేదనంతః
 సర్వాత్మనాఽఽశ్రితపదో యది నిర్వ్యలీకం |
 తే దుస్తరామతితరంతి చ దేవమాయాం
 నైషాం మమాహమితి ధీః శ్వశృగాలభక్ష్యే || 42 || 255

వేదాహమంగ పరమస్య హి యోగమాయాం
 యూయం భవశ్చ భగవానథ దైత్యవర్యః |
 పత్నీ మనోః స చ మనుశ్చ తదాత్మజాశ్చ
 ప్రాచీనబర్హిర్యభురంగ ఉత ధ్రువశ్చ || 43 || 256

ఇక్ష్వాకురైలముచుకుందవిదేహగాధి -
 రఘ్వుంబరీషసగరా గయనాపలషాద్యాః |
 మాంధాత్రలర్కశతధన్వనురంతిదేవా
 దేవవ్రతో బలిరమూర్తరయో దిలీపః || 44 || 257

సౌభర్యతంకశిబిదేవలపిప్పలాద -
 సారస్వతోద్ధవపరాశరభూరిషేణాః |

- యేఽన్యే విభీషణహనూమదుపేంద్రదత్త -
 పార్థార్షిషేణవిదురశ్రుతదేవవర్యాః || 45 || 258
- తే వై విదంత్యతితరంతి చ దేవమాయాం
 స్త్రీశూద్రపూణశబరా అపి పాపజీవాః |
 యద్యద్భుతక్రమపరాయణశీలశిక్షా -
 స్తిర్యగ్జనా అపి కిము శ్రుతధారణా యే || 46 || 259
- శశ్వత్ ప్రశాంతమభయం ప్రతిబోధమాత్రం
 శుద్ధం సమం సదసతః పరమాత్మతత్త్వం |
 శబ్దో న యత్ర పురుకారకవాన్ క్రియార్థో
 మాయా పరైత్యభిముఖే చ విలజ్జమానా || 47 || 260
- తద్ వై పదం భగవతః పరమస్య పుంసో
 బ్రహ్మాతి యద్ విదురజస్తసుఖం విశోకం |
 సద్యజ్ నియమ్య యతయో యమకర్తవేహితిం
 జవల్యః స్వరాడివ నిపానఖనిత్రమింద్రః || 48 || 261
- స శ్రేయసామపి విభుర్భగవాన్ యతోఽస్య
 భావస్వభావవిహితస్య సతః ప్రసిద్ధిః |
 దేహే స్వధాతువిగమేఽనువిశీర్యమాణే
 వ్యోమేవ తత్ర పురుషో న విశీర్యతేఽజః || 49 || 262
- సోఽయం తేఽభిహితస్తాత భగవాన్ విశ్వభావనః |
 సమాసేన హరేర్నాన్యదన్యస్మాత్ సదసచ్చ యత్ || 50 || 263
- ఇదం భాగవతం నామ యన్మే భగవతోదితం |
 సంగ్రహోఽయం విభూతీనాం త్వమేతద్ విపులీకురు || 51 || 264

యథా హరౌ భగవతి నృణాం భక్తిర్భవిష్యతి |
సర్వాత్మన్యఖిలాధారే ఇతి సంకల్ప్య వర్ణయ || 52 || 265

మాయాం వర్ణయతోఽముష్య ఈశ్వరస్యానుమోదతః |
శృణ్వతః శ్రద్ధయా నిత్యం మాయయాఽఽత్మా న ముహ్యతి || 53 || 266

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
ద్వితీయస్కంధే బ్రహ్మనారదసంవాదే సప్తమోఽధ్యాయః ||

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వితీయస్కంధే అష్టమోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

బ్రహ్మణా చోదితో బ్రహ్మాన్ గుణాఖ్యానేఽగుణస్య చ |
యస్మై యస్మై యథా ప్రాహ నారదో దేవదర్శనః || 1 ||

267

ఏతద్ వేదితుమిచ్ఛామి తత్త్వం వేదవిదాం వర |
హరేరద్భుతవీర్యస్య కథా లోకసుమంగలాః || 2 ||

268

కథయస్వ మహాభాగ యథాహమఖిలాత్మని |
కృష్ణే నివేశ్య నిఃసంగం మనస్త్యక్త్యే కలేవరం || 3 ||

269

శృణ్వతః శ్రద్ధయా నిత్యం గృణతశ్చ స్వచేష్టితం |
కాలేన నాతిదీర్ఘేణ భగవాన్ విశతే హృది || 4 ||

270

ప్రవిష్టః కర్ణరంధ్రేణ స్వానాం భావసరోరుహం |
ధునోతి శమలం కృష్ణః సలిలస్య యథా శరత్ || 5 ||

271

ధౌతాత్మా పురుషః కృష్ణపాదమూలం న ముంచతి |
ముక్తసర్వపరిక్లేశః పాంథః స్వశరణం యథా || 6 ||

272

యదథాతుమతో బ్రహ్మాన్ దేహారంభోఽస్య థాతుభిః |
యదృచ్ఛయా హేతునా వా భవంతో జానతే యథా || 7 ||

273

- ఆసీద్ యదుదరాత్ పద్మం లోకసంస్థానలక్షణం |
 యావానయం వై పురుష ఇయత్రావయవైః పృథక్ |
 తావానసావితి ప్రోక్తః సంస్థావయవవానివ || 8 || 274
- అజః సృజతి భూతాని భూతాత్మా యదనుగ్రహాత్ |
 దదృశే యేన తద్రూపం నాభిపద్మసముద్భవః || 9 || 275
- స చాపి యత్ర పురుషో విశ్వస్థిత్సృద్భవాప్యయః |
 ముక్త్యాఽఽత్మమాయాం మాయేశః శేతే సర్వగుహాశయః || 10 || 276
- పురుషావయవైర్లోకాః సపాలాః పూర్వకల్పితాః |
 లోకైరముష్యావయవాః సపాలైరితి శుశ్రుమ || 11 || 277
- యావాన్ కల్పో వికల్పో వా యథా కాలోఽనుమీయతే |
 భూతభవ్యభవచ్ఛబ్ద ఆయుర్మానం చ యత్సతః || 12 || 278
- కాలస్యానుగతిర్యా తు లక్ష్మ్యేఽఽఽన్వీ బృహత్యపి |
 యావత్యః కర్మగతయో యాదృశీర్ద్విజసత్తమ || 13 || 279
- యస్మిన్ కర్మసమావాయో యథా యేనోపగృహ్యతే |
 గుణానాం గుణినాం చైవ పరిణామమభీష్పతాం || 14 || 280
- భూపాతాలకకుబ్ధ్యోమగ్రహనక్షత్రభూభృతాం |
 సరిత్సముద్రద్వీపానాం సంభవశ్చైతదోకసాం || 15 || 281
- ప్రమాణమండకోశస్య బాహ్యోభ్యంతరభేదతః |
 మహతాం చానుచరితం వర్ణాశ్రమవినిశ్చయః || 16 || 282
- యుగాని యుగమానం చ ధర్మో యశ్చ యుగే యుగే |
 అవతారానుచరితం యదాశ్చర్యతమం హరేః || 17 || 283

- నృణాం సాధారణో ధర్మః సవిశేషశ్చ యాదృశః |
 శ్రేణీనాం రాజర్షీణాం చ ధర్మః కృచ్ఛేషు జీవతాం || 18 || 284
- తత్త్వానాం పరిసంఖ్యానం లక్షణం హేతులక్షణం |
 పురుషారాధనవిధిర్యోగస్యాధ్యాత్మికస్య చ || 19 || 285
- యోగేశ్వరైశ్వర్యగతిర్లింగభంగస్తు యోగినాం |
 వేదోపవేదధర్మాణామితిహాసపురాణయోః || 20 || 286
- సంప్లవః సర్వభూతానాం విక్రమః ప్రతిసంక్రమః |
 ఇష్టాపూర్తస్య కామ్యానాం తివర్గస్య చ యో విధిః || 21 || 287
- యశ్చానుశాయినాం సర్గః పాఖండస్య చ సంభవః |
 ఆత్మనో బంధమోక్షౌ చ వ్యవస్థానం స్వరూపతః || 22 || 288
- యథాఽఽత్మతంత్రో భగవాన్ విక్రీడత్యాత్మమాయయా |
 విస్ఫుజ్య వా యథా మాయాముదాస్తే సాక్షివద్ విభుః || 23 || 289
- సర్వమేతచ్ఛ భగవన్ పృచ్ఛతే మేఽనుపూర్వశః |
 తత్త్వతోఽర్హస్యదాహర్తుం ప్రపన్నాయ మహామునే || 24 || 290
- అత్ర ప్రమాణం హి భవాన్ పరమేష్ఠీ యథాఽఽత్మభూః |
 పరే చేహానుతిష్ఠంతి పూర్వేషాం పూర్వజైః కృతం || 25 || 291
- న మేఽసవః పరాయంతి బ్రహ్మాన్ననశనాదమీ |
 పిబతోఽచ్యుతపీయూషమన్యత్ర కుపితాద్ ద్విజాత్ || 26 || 292
- సూత ఉవాచ
 స ఉపామంత్రితో రాజ్ఞా కథాయామితి సత్పతేః |
 బ్రహ్మారాతో భృశం ప్రీతో విష్ణురాతేన సంసది || 27 || 293

ప్రాహ భాగవతం నామ పురాణం బ్రహ్మసమ్మితం ।
బ్రహ్మణే భగవతోక్తం బ్రహ్మకల్ప ఉపాగతే ॥ 28 ॥

294

యద్ యత్ పరీక్షిద్యషభః పాండూనామనుప్యచ్ఛతి ।
ఆనుపూర్వ్యేణ తత్సర్వమాఖ్యాతుముపచక్రమే ॥ 29 ॥

295

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
ద్వితీయస్కంధే ప్రశ్నవిధిర్నామాష్టమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వితీయస్కంధే నవమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఆత్మమాయామృతే రాజన్ పరస్యానుభవాత్మనః |

న ఘటేతార్థసంబంధః స్వప్నద్రష్టురివాంజసా || 1 ||

296

బహురూప ఇవాభాతి మాయయా బహురూపయా |

రమమాణో గుణేష్వస్యా మమాహమితి మన్యతే || 2 ||

297

యర్హి వావ మహిమ్ని స్వే పరస్మిన్ కాలమాయయోః |

రమేత గతసమ్మోహస్త్యక్తోదాస్తే తదోభయం || 3 ||

298

ఆత్మతత్త్వవిశుద్ధ్యర్థం యదాహ భగవాన్వ్రతం |

బ్రహ్మణే దర్శయన్ రూపమవ్యలీకవ్రతాదృతః || 4 ||

299

స ఆదిదేవో జగతాం పరో గురుః

స్వధిష్ణ్యమాస్థాయ సిస్సక్షయైక్షత |

తాం నాధ్యగచ్ఛద్ దృశమత్ర సమ్మతాం

ప్రపంచనిర్మాణవిధిర్యయా భవేత్ || 5 ||

300

స చింతయన్ ద్విక్షరమేకదాంభ -

స్యూపాశృణోద్ ద్విర్గదితం వచో విభుః |

- స్పర్శేషు యత్తోడశమేకవింశం
 నిష్కించనానాం నృప యద్ ధనం విదుః || 6 || 301
- నిశమ్య తద్వక్ష్పదిదృక్షయా దిశో
 విలోక్య తత్రాన్యదపశ్యమానః |
 స్వధిష్ణ్యమాస్థాయ విమృశ్య తద్ధితం
 తపస్యపాదిష్ట ఇవాదధే మనః || 7 || 302
- దివ్యం సహస్రాబ్దమమోఘదర్శనో
 జితానిలాత్మా విజితోభయేంద్రియః |
 అతప్యత స్మాఖిలలోకతాపనం
 తపస్తపీయాంస్తపతాం సమాహితః || 8 || 303
- తస్మై స్వలోకం భగవాన్ సభాజితః
 సందర్శయామాస పరం న యత్పరం |
 వ్యవేతసంక్లేశవిమోహసాధ్వసం
 స్వదృష్టవద్భిర్విబుధైరభిష్టుతం || 9 || 304
- ప్రవర్తతే యత్ర రజస్తమస్తయోః
 సత్త్వం చ మిశ్రం న చ కాలవిక్రమః |
 న యత్ర మాయా కిముతాపరే హరే -
 రనువ్రతా యత్ర సురాసురార్చితాః || 10 || 305
- శ్యామావదాతాః శతపత్రలోచనాః
 పిశంగవస్త్రాః సురుచః సుపేశసః |
 సర్వే చతుర్భాహవ ఉన్మిషన్మణి -
 ప్రవేకనిష్కాభరణాః సువర్చసః |
 ప్రవాలవైదుర్యమృణాలవర్చసః
 పరిస్ఫురత్కుండలమౌలిమాలినః || 11 || 306

- భ్రాజిష్ణుభిర్యః పరితో విరాజతే
 లసద్విమానావలిభిర్మహాత్మనాం |
 విద్యోతమానః ప్రమదోత్తమాద్యుభిః
 సవిద్యుదభ్రావలిభిర్యథా నభః || 12 || 307
- శ్రీర్యత్ర రూపిణ్యురుగాయపాదయోః
 కరోతి మానం బహుథా విభూతిభిః |
 ప్రేంఖం శ్రితా యా కుసుమాకరానుగై -
 ర్విగీయమానా ప్రియకర్మ గాయతీ || 13 || 308
- దదర్శ తత్రాఖిలసాత్వతాం పతిం
 శ్రియః పతిం యజ్ఞపతిం జగత్పతిం |
 సునందనందప్రబలార్హణాదిభిః
 స్వపార్షదముఖ్యైః పరిసేవితం విభుం || 14 || 309
- భృత్యప్రసాదాభిముఖం దృగాసవం
 ప్రసన్నహాసారుణలోచనాననం |
 కిరీటినం కుండలినం చతుర్భుజం
 వీతాంబరం వక్షసి లక్ష్మితం శ్రియా || 15 || 310
- అధ్యర్హణీయాసనమాస్థితం పరం
 వృతం చతుఃషోడశపంచశక్తిభిః |
 యుక్తం భగైః స్వైరితరత్ర చాధ్రువైః
 స్వ ఏవ ధామన్ రమమాణమీశ్వరం || 16 || 311
- తద్దర్శనాహ్లాదపరిప్లుతాంతరో
 హృష్యత్తనుః ప్రేమభరాశ్రులోచనః |
 ననామ పాదాంబుజమస్య విశ్వస్పర్గ్
 యత్ పారమహంస్యేన పథాధిగమ్యతే || 17 || 312

- తం ప్రీయమాణం సముపస్థితం తదా
 ప్రజావిసర్గే నిజశాసనార్హణం |
 బభాష ఈషత్స్మితశోచిషా గిరా
 ప్రీయః ప్రీయం ప్రీతమనాః కరే స్పృశన్ || 18 || 313
- శ్రీభగవానువాచ
 త్వయాహం తోషితః సమ్యగ్ వేదగర్భ సిస్పక్షయా |
 చిరం భృతేన తపసా దుస్తోషః కూటయోగినాం || 19 || 314
- వరం వరయ భద్రం తే వరేశం మాభివాంఛితం |
 బ్రహ్మాంచేయః పరిశ్రామః పుంసో మద్ధర్మనావధిః || 20 || 315
- మనీషితానుభావోఽయం మమ లోకావలోకనం |
 యదుపశ్రుత్య రహసి చకర్థ పరమం తపః || 21 || 316
- ప్రత్యాదిష్టం మయా తత్ర త్వయి కర్మవిమోహితే |
 తపో మే హృదయం సాక్షాదాత్మాహం తపసోఽనఘం || 22 || 317
- సృజామి తపసైవేదం గ్రసామి తపసా పునః |
 బిభర్మి తపసా విశ్వం వీర్యం మే దుశ్చరం తపః || 23 || 318
- బ్రహ్మోవాచ
 భగవన్ సర్వభూతానామధ్యక్షోఽవస్థితో గుహం |
 వేద హ్యప్రతిరుద్ధేన ప్రజ్ఞానేన చికిర్షితం || 24 || 319
- తథాపి నాథమానస్య నాథ నాథయ నాథితం |
 పరావరే యథా రూపే జానీయాం తే త్వరూపిణః || 25 || 320
- యథాఽఽత్మమాయాయోగేన నానాశక్త్యపబృంహితం |
 విలుంపన్ విస్పృజన్ గృహ్లాన్ బిభ్రదాత్మానమాత్మనా || 26 || 321

- క్రీడస్యమోఘసంకల్పః కుర్ణనాభిర్యథోర్లుతే |
తథా తద్విషయాం ధేహి మనీషాం మయి మాధవ || 27 || 322
- భగవచ్ఛక్తితమహం కరవాణి హ్యతంద్రితః |
నేహమానః ప్రజాసర్గం బధ్యేయం యదనుగ్రహాత్ || 28 || 323
- యావత్ సఖా సఖ్యురివేశ తే కృతః
ప్రజావిసర్గే విభజామి భో జనం |
అవిక్లవస్తే పరికర్మణి స్థితో
మా మే సమున్నద్ధమదోఽజమానినః || 29 || 324
- శ్రీభగవానువాచ
జ్ఞానం పరమగుహ్యం మే యద్ విజ్ఞానసమన్వితం |
సరహస్యం తదంగం చ గృహాణ గదితం మయా || 30 || 325
- యావానహం యథాభావో యద్రూపగుణకర్మకః |
తథైవ తత్త్వవిజ్ఞానమస్తు తే మదనుగ్రహాత్ || 31 || 326
- అహమేవాసమేవార్గే నాన్యద్ యత్ సదసత్ పరం |
పశ్చాదహం యదేతచ్ఛ యోఽవశిష్యేత సోఽస్మ్యహం || 32 || 327
- ఋతేఽర్థం యత్ ప్రతీయేత
న ప్రతీయేత చాత్మని |
తద్విద్యాదాత్మనో మాయాం
యథాఽఽభాసో యథా తమః || 33 || 328
- యథా మహాంతి భూతాని భూతేషూచ్ఛావచేష్వను |
ప్రవిష్టాన్యప్రవిష్టాని తథా తేషు న తేష్వహం || 34 || 329

- ఏతావదేవ జిజ్ఞాస్యం తత్త్వజిజ్ఞాసునాఽఽత్మనః |
అన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం యత్ స్యాత్ సర్వత్ర సర్వదా || 35 || 330
- ఏతన్మతం సమాతిష్ఠ పరమేణ సమాధినా |
భవాన్ కల్పవికల్పేషు న విముహ్యతి కర్త్విచిత్ || 36 || 331
- శ్రీశుక ఉవాచ
సంప్రదిశ్యైవమజనో జనానాం పరమేష్ఠినం |
పశ్యతస్తస్య తద్ రూపమాత్మనో న్యరుణధరిః || 37 || 332
- అంతర్హితేంద్రియార్థాయ హరయే విహితాంజలిః |
సర్వభూతమయో విశ్వం ససర్జేదం స పూర్వవత్ || 38 || 333
- ప్రజాపతిర్ధర్మపతిరేకదా నియమాన్ యమాన్ |
భద్రం ప్రజానామన్విచ్ఛన్నాతిష్ఠత్ స్వార్థకామ్యయా || 39 || 334
- తం నారదః ప్రియతమో రిక్తాదానామనువ్రతః |
శుశ్రూషమాణః శీలేన ప్రశ్రయేణ దమేన చ || 40 || 335
- మాయాం వివిదిషన్ విష్ణోర్మాయేశస్య మహామునిః |
మహాభాగవతో రాజన్ పితరం పర్యతోషయత్ || 41 || 336
- తుష్టం నిశామ్య పితరం లోకానాం ప్రపితామహం |
దేవర్షిః పరిపప్రచ్ఛ భవాన్ యన్మానుష్యచ్ఛతి || 42 || 337
- తస్మా ఇదం భాగవతం పురాణం దశలక్షణం |
ప్రోక్తం భగవతా ప్రాహ ప్రీతః పుత్రాయ భూతకృత్ || 43 || 338
- నారదః ప్రాహ మునయే సరస్వత్యాస్తటే నృప |
ధ్యాయతే బ్రహ్మ పరమం వ్యాసాయామితతేజస్ || 44 || 339

యదుతాహం త్వయా పృష్టో వైరాజాత్ పురుషాదిదం ।
యథాఽఽసీత్తదుపాఖ్యాస్యే ప్రశ్నానన్యాంశ్చ కృత్స్నశః ॥ 45 ॥

340

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
ద్వితీయస్కంధే నవమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వితీయస్కంధే దశమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

అత్ర సర్గో విసర్గశ్చ స్థానం పోషణమూతయః |

మన్వంతరేశానుకథా నిరోధో ముక్తిరాశ్రయః || 1 ||

341

దశమస్య విశుద్ధ్యర్థం నవానామిహ లక్షణం |

వర్ణయంతి మహాత్మానః శ్రుతేనార్థేన చాంజసా || 2 ||

342

భూతమాత్రేంద్రియధియాం జన్మ సర్గ ఉదాహృతః |

బ్రహ్మణో గుణవైషమ్యాద్విసర్గః పౌరుషః స్మృతః || 3 ||

343

స్థితిర్వైకుంఠవిజయః పోషణం తదనుగ్రహః |

మన్వంతరాణి సద్ధర్మ ఊతయః కర్మవాసనాః || 4 ||

344

అవతారానుచరితం హరేశ్చాస్యానువర్తినాం |

సతామీశకథాః ప్రోక్తా నానాఖ్యానోపబృంహితాః || 5 ||

345

నిరోధోఽస్యానుశయనమాత్మనః సహ శక్తిభిః |

ముక్తిర్హిత్వాన్యథారూపం స్వరూపేణ వ్యవస్థితః || 6 ||

346

ఆభాసశ్చ నిరోధశ్చ యతశ్చాధ్యవసీయతే |

స ఆశ్రయః పరం బ్రహ్మ పరమాత్మేతి శబ్ద్యతే || 7 ||

347

- యోఽధ్యాత్మికోఽయం పురుషః సోఽసావేవాధిదైవికః |
యస్తత్రోభయవిచ్ఛేదః పురుషో హ్యధిభౌతికః || 8 || 348
- ఏకమేకతరాభావే యదా నోపలభామహే |
త్రితయం తత్ర యో వేద స ఆత్మా స్వాశ్రయాశ్రయః || 9 || 349
- పురుషోఽండం వినిర్భిద్య యదాసౌ స వినిర్గతః |
ఆత్మనోఽయనమన్విచ్ఛన్నపోఽస్రాక్షీచ్ఛుచిః శుచీః || 10 || 350
- తాస్వవాత్సేత్ స్వస్పృష్టాసు సహస్రపరివత్సరాన్ |
తేన నారాయణో నామ యదాపః పురుషోద్భవాః || 11 || 351
- ద్రవ్యం కర్మ చ కాలశ్చ స్వభావో జీవ ఏవ చ |
యదనుగ్రహతః సంతి న సంతి యదుపేక్షయా || 12 || 352
- ఏకో నానాత్వమన్విచ్ఛన్ యోగతల్పాత్ సముత్థితః |
వీర్యం హిరణ్మయం దేవో మాయయా వ్యస్పృజత్ త్రిధా || 13 || 353
- అధిదైవమథాధ్యాత్మమధిభూతమితి ప్రభుః |
యధైకం పౌరుషం వీర్యం త్రిధాభిద్యత తచ్ఛృణు || 14 || 354
- అంతఃశరీర ఆకాశాత్ పురుషస్య విచేష్టతః |
ఓజః సహో బలం జజ్ఞే తతః ప్రాణో మహానసుః || 15 || 355
- అనుప్రాణంతి యం ప్రాణాః ప్రాణంతం సర్వజంతుషు |
అపానంతమపానంతి నరదేవమివానుగాః || 16 || 356
- ప్రాణేన క్షిపతా క్షుత్ తృడంతరా జాయతే ప్రభోః |
పిపాసతో జక్షతశ్చ ప్రాజ్ఞుఖం నిరభిద్యత || 17 || 357

- ముఖతస్తాలు నిర్భిన్నం జిహ్వో తత్రోపజాయతే |
తతో నానారసో జజ్ఞే జిహ్వయా యోఽధిగమ్యతే || 18 || 358
- వివక్షోర్ముఖతో భూమ్నో వహ్నిర్వాగ్ వ్యాహృతం తయోః |
జలే వై తస్య సుచిరం నిరోధః సమజాయత || 19 || 359
- నాసికే నిరభిద్యేతాం దోధూయతి నభస్వతి |
తత్ర వాయుర్గంధవహో పూణో నసి జిఘృక్షతః || 20 || 360
- యదాఽఽత్మని నిరాలోకమాత్మానం చ దిదృక్షతః |
నిర్భిన్నే హ్యక్షిణీ తస్య జ్యోతిశ్చక్షుర్గుణగ్రహః || 21 || 361
- బోధ్యమానస్య ఋషిభిరాత్మనస్తజ్జిఘృక్షతః |
కర్ణౌ చ నిరభిద్యేతాం దిశః శ్రోత్రం గుణగ్రహః || 22 || 362
- వస్తునో మృదుకాఠిన్యలఘుగుర్వోష్ణశీతతాం |
జిఘృక్షతస్త్యజ్ నిర్భిన్నా తస్యాం రోమమహీరుహః |
తత్ర చాంతర్బహిర్వాత్స్తచా లభ్యగుణో వృతః || 23 || 363
- హస్తౌ రురుహతుస్తస్య నానాకర్మచిక్రీర్షయా |
తయోస్తు బలమింద్రశ్చ ఆదానముభయాశ్రయం || 24 || 364
- గతిం జిగీషతః పాదౌ రురుహతేఽభికామికాం |
పద్భ్యాం యజ్ఞః స్వయం హవ్యం కర్మభిః క్రియతే నృభిః || 25 || 365
- నిరభిద్యత శిశ్నో వై ప్రజానందామృతార్థినః |
ఉపస్థ ఆసీత్ కామానాం ప్రియం తదుభయాశ్రయం || 26 || 366
- ఉత్సిస్పక్షోర్థాతుమలం నిరభిద్యత వై గుదం |
తతః పాయుస్తతో మిత్ర ఉత్సర్గ ఉభయాశ్రయః || 27 || 367

- ఆసిస్సృష్టోః పురః పుర్యా నాభిద్వారమపానతః |
తత్రాపానస్తతో మృత్యుః పృథక్త్వముభయాశ్రయం || 28 || 368
- ఆదిత్సోరన్నపానానామాసన్ కుక్ష్యంత్రనాడయః |
నద్యః సముద్రాశ్చ తయోస్తుష్టిః పుష్టిస్తదాశ్రయే || 29 || 369
- నిదిధ్యాసోరాత్మమాయాం హృదయం నిరభిద్యత |
తతో మనస్తతశ్చంద్రః సంకల్పః కామ ఏవ చ || 30 || 370
- త్వక్చర్మమాంసరుధిరమేదోమజ్జాస్థిధాతవః |
భూమ్యప్తేజోమయాః సప్త ప్రాణో వ్యోమాంబువాయుభిః || 31 || 371
- గుణాత్మకానీంద్రియాణి భూతాదిప్రభవా గుణాః |
మనః సర్వవికారాత్మా బుద్ధిర్విజ్ఞానరూపిణీ || 32 || 372
- ఏతద్భగవతో రూపం స్థూలం తే వ్యాహృతం మయా |
మహ్యదిభిశ్చావరణైరప్టభిర్బహిరావృతం || 33 || 373
- అతః పరం సూక్ష్మతమమవ్యక్తం నిర్విశేషణం |
అనాదిమధ్యనిధనం నిత్యం వాఙ్మనసః పరం || 34 || 374
- అమునీ భగవద్రూపే మయా తే అనువర్ణితే |
ఉభే అపి న గృహ్ణాంతి మాయాస్పృష్టే విపశ్చితః || 35 || 375
- స వాచ్యవాచకతయా భగవాన్ బ్రహ్మరూపధృక్ |
నామరూపక్రియా ధత్తే సకర్మాకర్మకః పరః || 36 || 376
- ప్రజాపతీన్మనూన్ దేవాన్పషీన్ పితృగణాన్ పృథక్ |
సిద్ధచారణగంధర్వాన్ విద్యాధ్రాసురగుహ్యకాన్ || 37 || 377

- కిన్నరాప్పరసో నాగాన్ సర్పాన్ కింపురుషోరగాన్ ।
మాత్యారక్షః పిశాచాంశ్చ ప్రేతభూతవినాయకాన్ ॥ 38 ॥ 378
- కూష్మాండోన్మాదవేతాలాన్ యాతుధానాన్ గ్రహానపి ।
ఖగాన్ మృగాన్ పశూన్ వృక్షాన్ గిరీన్ నృప సరీస్పృపాన్ ॥ 39 ॥ 379
- ద్వివిధాశ్చతుర్విధా యేఽన్యే జలస్థలనభౌకసః ।
కుశలాకుశలా మిశ్రాః కర్మణాం గతయస్త్విమాః ॥ 40 ॥ 380
- సత్త్వం రజస్తమ ఇతి తిస్తః సురన్మనారకాః ।
తత్రాప్యేకైకశో రాజన్ భిద్యంతే గతయస్త్విధా ।
యదైకైకతరోఽన్యాభ్యాం స్వభావ ఉపహన్యతే ॥ 41 ॥ 381
- స ఏవేదం జగద్ధాతా భగవాన్ ధర్మరూపధృక్ ।
పుష్టాతి స్థాపయన్ విశ్వం తిర్యజ్నరసురాత్మభిః ॥ 42 ॥ 382
- తతః కాలాగ్నిరుద్రాత్మా యత్స్పృష్టమిదమాత్మనః ।
సన్నియచ్ఛతి కాలేన ఘనానీకమివానిలః ॥ 43 ॥ 383
- ఇత్థంభావేన కథితో భగవాన్ భగవత్తమః ।
నేత్థంభావేన హి పరం ద్రష్టుమర్హంతి సూరయః ॥ 44 ॥ 384
- నాస్య కర్మణి జన్మాదౌ పరస్యానువిధీయతే ।
కర్తృత్వప్రతిషేధార్థం మాయయాఽఽరోపితం హి తత్ ॥ 45 ॥ 385
- అయం తు బ్రహ్మణః కల్పః సవికల్ప ఉదాహృతః ।
విధిః సాధారణో యత్ర సర్గాః ప్రాకృతవైకృతాః ॥ 46 ॥ 386
- పరిమాణం చ కాలస్య కల్పలక్షణవిగ్రహం ।
యథా పురస్తాద్వ్యాఖ్యాన్యే పాద్యం కల్పమథో శృణు ॥ 47 ॥ 387

శౌనక ఉవాచ

యదాహ నో భవాన్ సూత క్షత్తా భాగవతోత్తమః |

చచార తీర్థాని భువస్త్వక్త్వా బంధూన్ సుదుస్త్వజాన్ || 48 ||

388

కుత్ర కౌషారవేస్త్వస్య సంవాదోఽధ్యాత్మసంశ్రితః |

యద్వా స భగవాంస్త్వస్మై పృష్టస్త్వత్త్వమువాచ హ || 49 ||

389

బ్రూహి నస్త్దిదం సౌమ్య విదురస్య విచేష్టితం |

బంధుత్యాగనిమిత్తం చ తథైవాగతవాన్ పునః || 50 ||

390

సూత ఉవాచ

రాజ్ఞా పరీక్షితా పృష్టో యదవోచన్మహామునిః |

తద్వోఽభిధాస్యే శృణుత రాజ్ఞః ప్రశ్నానుసారతః || 51 ||

391

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే వైయాసక్యామష్టాదశ
సాహస్యాం పారమహంస్యాం సంహితాయాం ద్వితీయస్కంధే
పురుషసంస్థానువర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః ||